

در محضر نیایش های قرآن کریم

علی باقری فر

www.ketab.ir

در محضر نیایش های قرآن کریم

ناشر: مؤسسه فرهنگی دین پژوهی بشرا / مؤلف: علی باقری فر

صفحه آرا: فاضل قاسم فام / طراح جلد: روح الله شاه حسینی / لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپ باقری

نوبت چاپ: اول / شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه / قیمت: ۶۰۰۰ تومان

نشانی ۱: تهران، خیابان شریعتی، خیابان خواجه عبدالله انصاری، خیابان مدائن، کوچه انتاکیه، کوچه

علائی شرقی، پلاک ۱۴ (جدید)، واحد ۵، تلفن: ۲۲۸۶۶۰۵۹ وب سایت: www.boshraa.ir

نشانی ۲: قم، خیابان معلم، مجتمع فرهنگی ناشران، طبقه اول، واحد ۱۲۰، تلفن: ۳۷۸۴۲۳۴۸-۰۲۵

سرشناسه: باقری فر، علی، ۱۳۳۶

عنوان و نام پدیدآور: در محضر نیایش های قرآن کریم، علی باقری فر

مشخصات نشر: مؤسسه فرهنگی دین پژوهی بشرا، ۱۳۹۴

مشخصات ظاهری: ۲۴۸ ص

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۴۰۸-۵۰-۸

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت: فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی: <http://opac.nlai.ir> قابل

دسترسی است.

شماره کتابشناسی ملی: ۳۴۰۶۰۴۷

فهرست اجمالی

۷	پیشگفتار
۱۳	فصل اول: نیایش های مستقیم (نیازها)
۱۷۵	فصل دوم: نیایش های غیر مستقیم (رازها)
۲۳۵	فهرست تفصیلی

پیشگفتار

ربّ زدنی علما^۱

خدایا دانش مرا افزونی بخش

دعا ترجمان منش آدمی و اوج شکوه بندگی است و آدمی در دعا آن را طلب می‌کند که بدان احساس نیاز می‌نماید. از این رو گفته‌اند «اگر می‌خواهید خود را بشناسید، ببینید وقتی به حال خود هستید، از خدا چه می‌خواهید». انسان در پیشگاه ذات مقدس حق هرچه بیش‌تر احساس نیاز کند، به حقیقت و روح بندگی نزدیک‌تر شده است و لذا دعا را مغز و روح عبادت خوانده‌اند.

دو دیگر این که دعا نردبان تعالی و صعود است. پی‌بردن انسان به نقایص خود در سه ساحت علم، قدرت و اراده، و اظهار خاضعانه و ترنم عاشقانه آن در برابر ذات بی‌نیاز و کمال علی‌الاطلاق خداوندی زمینه صعود و پرواز در اوج ملکوت را فراهم می‌سازد و آدمی را بدان‌جا می‌رساند که از دسترس جبرئیل امین نیز به دور است «فکان قاب قوسین او ادنی»^۲ جایی که به جز خدا نبیند. در

۱. طه / ۱۱۴

۲. نجم / ۹

این جاست که دیگر دعا یک وسیله و ابزار برای خواستن نیست، بلکه زمزمه عشق است و حضور در خلوت معشوق، از خود بریدن است و به او پیوستن، خود را ندیدن است و همه چیز را او دیدن. آن‌گاه که کمال انقطاع به سوی محبوب حاصل شد و چشم‌دل به معدن عظمت روشن گشت و نخواستن پنهان معشوق، هستی عاشق را ربود و او را در جایگاه احساس فقر مطلق نشانند، جز این نخواهد خواند که «الهی و الحقنی بنور عزک الابهج فاکون لک عارفا و عن سواک منحرفاً و منک خائفاً مراقباً یا ذا الجلال و الاکرام»^۳.

خدایا بر محمد و خاندان پاکش درود فرست و این احساس را در روح ما زنده بدار و این دعا را در حق ما مستجاب گردان. و اینک توضیحاتی چند درباره این اثر:

یکم: اگر دعاهای قرآن را، آیاتی بدانیم که در آنها پای نوعی گفت‌وگو، استغاثه، سپاس و ستایش و رازونیز بین آفریده و آفریننده در میان است و گفت‌وگوهایی که از پایین به بالا انجام می‌گیرد، در این صورت با اندکی تسامح می‌توان نیایش‌های قرآن را به دو دسته تقسیم کرد؛ اول، دعاهای مستقیم (یا

نیازها) که فصل اول این نوشته را شکل می‌دهد. دوم، دعا‌های غیرمستقیم (یا مناجات‌ها و رازها) که در چهل و هشت عنوان، زینت‌بخش فصل دوم کتاب است. مجموعه رازها و مناجات‌ها به نوبه خود تقسیمات ریزتری را برمی‌تابد که در مدخل آن فصل اشارت‌بیدان رفته است.

دوم: مجموع دعا‌های مستقیم قرآن در ۱۰۴ آیه - سوره‌های مکی و مدنی - گردآمده که جمعاً ۱۵۹ خواسته را از سوی نیایشگر مطرح می‌کند.

سوم: موضوع نیایش‌ها و نوع خواسته‌ها از نظر فراوانی در یک سطح نیستند. برخی خواسته‌ها تنها یک بار مطرح شده است و بعضی، مانند طلب آمرزش برای خود و دیگران و دور ماندن از عذاب الهی بیش از ۳۰ بار از زبان پیامبران و دیگر ایمان‌آوردگان تکرار شده است که تحلیل خاص خود را می‌طلبد. از این منظر، مجموع دعا‌های قرآن ۸۲ موضوع را دربرمی‌گیرد که با احتساب تکرار بعضی از آن‌ها به ۱۵۹ دعا می‌رسد.

چهارم: در پایان بعضی از دعاها، تصریح به استجابت دعا شده - به طور مطلق یا مشروط - و از برخی دعاها نیز به عنوان غیر قابل استجابت یاد گردیده است و از استجابت یا عدم استجابت تعدادی دیگر از دعاها سخنی به میان نیامده است.

پنجم: این که از میان مجموعه اسماء حسنی و صفات علیای خداوندی بیش‌ترین خطاب در دعاها متوجه «رب» (پروردگار) است. در دو دعا (آیه ششم سوره مبارکه حمد و آیه چهاردهم سوره مبارکه اعراف) از کلمه منادا استفاده نشده است. در دو دعا نام مقدس «الله» مورد خطاب واقع شده است (آیه ۳۲ سوره مبارکه انفال). در یک دعا، از منادای «الله» و «رب» به طور توأمان استفاده شده است (آیه ۱۱۴ سوره مبارکه مائده) و بقیه دعاها با منادای «رب» همراه است. با این حساب، می‌توان گفت نیایشگر در اکثر قریب به اتفاق دعا‌های قرآن، خداوند متعال را به صفت «رب» و «ربنا» مورد خطاب قرار داده است و این نشانگر رابطه خاصی است که صفت ربوبیت حضرت حق با موضوع دعا، درخواست‌های نیایشگران و پاسخ به خواسته‌های آنان دارد.

ششم: ۸۲ مورد از دعا‌های قرآن از زبان پیامبران نقل شده و بقیه مربوط به گروه‌های مختلف مردم، ملائکه و شیاطین است.

هفتم: از نظر ظرف وقوع دعا، ۳ مورد از دعا‌های قرآن مربوط به عالم قبل از دنیا، ۱۴۳ مورد مربوط به عالم دنیا، ۱ مورد مربوط بهبرزخ، ۷ مورد مربوط به قیامت و ۵ مورد مربوط به دوزخ می‌باشد.

هشتم: مجموع دعا‌های قرآن، توضیحات و تقسیمات دیگری را نیز برمی‌تابد که در کتاب پژوهشی در نیایش‌های قرآن کریم، از این نویسنده، به پاره‌ای از آن‌ها پرداخته شده است. این اثر گزارشی کوتاه از نیایش‌های قرآن کریم است که تقدیم علاقه‌مندان می‌گردد.

علی باقری‌فر

پیشگفتار